

Gefäßpflanzen des Saarlandes. Wiss. Schriftenr. Oberst. Naturschutzbeh. 1. Saarbrücken.

HOFFMANN, H., 1879. Nachträge zur Flora des Mittelrhein-Gebietes 1. Oberhess. Ges. Natur- u. Heilk. 18, p. 1-48.

HULTÉN, E., 1950. Atlas över växternas utbredning i Norden. Stockholm.

HUMBOLDT, A. DE & A. BONPLAND, 1807. Essai sur la géographie des plantes. Paris.

JALAS, J. & J. SUOMINEN, 1972. Atlas Flora Europaea 1. Helsinki.

KLOOS, A. W., 1951. The study of plant distribution in Holland, in J. E. Lousley (ed.), the study of the distribution of British plants, p. 64-68. Oxford.

KOBUS, J. D., 1866. De Nederlandse Carices. Ned. Kruidk. Archief II (4), pag. 474-501.

LANGHE, J. E. DE, L. DELVOSALLE, J. DUVIGNEAUD, J. LAMBINON & C. VANDENBERGHEN, 1978. Nouvelle Flore de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg, du Nord de la France et des Régions voisines, ed. 2. Meise.

MENNEMA, J., 1978. Floristisch onderzoek naar Van Soests plantengeografische districten van Nederland. Gorteria 9, p. 142-154.

MENNEMA, J. c.s., 1983. Atlas van de Nederlandse Flora 2 (in voorber.).

MERGENTHALER, O., 1981. Verbreitungsatlas zur Flora von Regensburg. Hoppea 40, p. 1-297.

MEUSEL, H., 1943. Vergleichende Arealkunde, 1. Band. Berlin-Zehlendorf.

MEUSEL, H., E. JÄGER & E. WEINERT, 1965. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora 1. Karten. Jena.

NICKLFFELD, H., 1971. Bericht über die Kartierung der Flora Mitteleuropas. Taxon 20, p. 545-571.

PERRING, F. H. & S. M. WALTERS, 1962. Atlas of the British Flora. London/Edinburgh.

PHILP, E. G., 1982. Atlas of the Kent Flora. The Kent Field Club, West Maling.

PLOEG, D. T. E. VAN DER, 1977. Atlas fan de flora fan Fryslân. Ljouwert.

ROMPAEY, E. VAN, 1947. Plantenkaartjes hier en elders. Natuurwet. Tijdschr. 29, p. 49-59.

ROMPAEY, E. VAN & L. DELVOSALLE, 1972. Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora. Brussel.

SCHOUW, J. F., 1822. Gruntgag til en almindelig Plantgeografie. Kopenhagen.

SMIT, P. & B. J. M. VERSCHOOF, 1980. De geschiedenis van het plantengeografisch onderzoek in Nederland, in het bijzonder van het IVON, in J. Mennema, A. J. Quené-Boterenbrood & C. L. Plate (red.), Atlas van de Nederlandse Flora 1, p. 18-25. Amsterdam.

SOEST, J. L. VAN, 1932. Plantengeografische districten van Nederland, in H. Heukels & W. H. Wachter, Beknopte Schoolfloora voor Nederland. Groningen.

STEARNS, W. T., 1951. Mapping the distribution of species, in J. E. Lousley (ed.), the study of the distribution of British plants, p. 48-64. Oxford.

TANGELDER-WILLEMSE, D. F. M., 1981. Areaalstudie van typisch Zuidlimburgse planten. Doctoraalverslag Rijksherbarium, Leiden.

WAHLENBERG, G., 1811. Kamtschadalische Laub- und Lebermoose, gesammelt auf der russischen Entdeckungsreise von dem Herrn Hofrath Tilesius. Magaz. f. d. neueste Entd. in der ges. Naturk. 5, p. 289-297.

WAHLENBERG, G., 1812. Flora Lapponica. Berlijn.

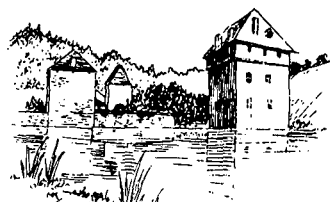
WAHLENBERG, G., 1813. De vegetatione et climate in Helvetia septentrionali inter flumina Rhenum et Arolam. Zürich.

WAHLENBERG, G., 1814. Flora Carpatorum principalium exhibens plantas in montibus carpatcis inter flumina Waagum et Dumajetz. Goettingen.

WATSON, H. C., 1843. the Geographical Distribution of British Plants, 3rd ed. London.

De kartering van de Flora in België en Luxemburg

door L. Vanhecke

De kartering van de Belgische en Luxemburgse Flora gebeurde (en gebeurt) op analoge wijze als de kartering van de Nederlandse Flora. De methoden van GOETHART en JONGMANS en de welbekende IVON-verspreidingskaartjes dienden tot voorbeeld.

Het Belgische en Luxemburgse grondgebied en de aangrenzende streken van de buurlanden werden volgens een rastersysteem ingedeeld in 2970 hokken van 16 km². Op het terrein maakte men, net zoals in Nederland, gebruik van de zogenaamde streeplijsten. Talloze losse gegevens en ongeveer 12.000 floristische terreinopnamen (streeplijsten) werden binnen het gebied van de florakartering

verwezenlijkt, 9/10 ervan tussen 1950 en 1970 (VAN ROMPAEY en DELVOSALLE, 1972). Als prestatie mag dit merkwaardig genoemd worden. Men bedenke dat het inventarisatiewerk grotendeels, en het bijhouden van de gegevens helemaal, gebeurde in de vrije tijd van slechts enkele tientallen medewerkers. Op enkele uitzonderingen na waren de leden van het Instituut voor de Floristiek van België en Luxemburg (IFBL) immers allen amateur-botanici.

Ongetwijfeld is de bekwame, onvermoeibare en vooral vaste hand waarmee de Antwerpse administrateur EMIEL VAN ROMPAEY gedurende meer dan 30 jaren het IFBL als secretaris heeft

weten te leiden, van essentieel belang geweest voor het bereiken van het einddoel. Zonder de inbreng van geneesheer LEON DELVOSALLE, die als beamte aan de Belgische Spoorwegen bepaalde vervoerfaciliteiten genoot die in ruime mate ook het inventarisatiewerk ten goede kwamen, zou de kartering waarschijnlijk nog vele jaren langer geduurd hebben.

Ook dient vermeld dat, in een periode waar in beroepskringen eerder neergekeken werd op de floristenactiviteit, het belang van de florakartering spoedig begrepen werd op de Nationale Plantentuin van België (vergelijkbaar met het Rijks-herbarium). Via ANDRÉ LAWALRÉE ontstond een vruchtbare samenwerking tussen het IFBL en de Plantentuin, wat in 1972 uiteindelijk leidde tot de publikatie van de 'Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora'. Die Atlas telde 1530 verspreidingskaartjes, waarvan 231 met gegevens opgesplitst in vóór en na 1930, en werd in eigen beheer uitgegeven door de Plantentuin. Een herziene herdruk volgde reeds in 1979, terwijl pas in 1978 het tekstgedeelte horend bij de Atlas was uitgegeven.

De stroom van reacties die op de uitgave volgde, is moeilijk samen te vatten. Vermelden we toch de stichting, in 1973, van het 'Institut Floristique Franco-Belge' (het IFBL), waarbij het Belgisch-Luxemburgse raster in zuidelijke richting uitgebreid werd tot voorbij Normandië en Frans-Lotharingen en waarbij daadwerkelijk de kartering aangevat werd van dit enorme gebied. Nu, 10 jaar later, is ruim de helft van het aantal te onderzoeken hokken reeds voldoende geïnventariseerd. Ook de floristiek en de studie van de fytogeografie van België en Luxemburg zelf kregen een nieuwe impuls. Het beschikbare kaartenmateriaal vormde alvast het onderwerp voor uitgebreide analyses in een aantal fytogeografisch gerichte universiteits-eindwerken. Sinds 1975 geeft de Plantentuin het tijdschrift *Dumortiera* uit, dat aan de floristen de kans geeft hun belangrijkste waarnemingen direct te publiceren. De talloze lijsten met aanvullingen, sommige pagina's lang, leverden en leveren het bewijs, niet alleen van het bestaan van leemten in de Atlas, maar evenzeer van de hernieuwde belangstelling voor de floristiek.

Het IFBL groeit en een nieuwe generatie floristen treedt stilaan naar voor. Hun belangstelling is wellicht minder fytogeografisch en meer oecologisch gericht. Gedetailleerde karteringen (hokken van 1 km²) van sommige provincies (Antwerpen, Limburg) of van natuurlijke streken (de kustduinen, de kustpolders, de Condroz, de Hoge Ardennen, ...) werden aangevat of zijn reeds in een gevorderd stadium.

In de komende jaren mag men een aantal kleinere,

Bokkenorchis (foto: W. J. de Leeuw)

maar grondig uitgewerkte karteringen verwachten. Het spreekt vanzelf dat ook de 'grote' Atlas, die deze stroomversnelling veroorzaakte, van deze hernieuwde inbreng van floristische gegevens zal kunnen meeprofiteren.

*Adres van de auteur:
Nationale plantentuin van België,
Domein van Bouchout,
B-1860 Meise (België).*

BEKNOPT BIBLIOGRAFIE

- DELVOSALLE, L. (1977) Le projet de carte de l'Institut Floristique Franco-Belge. Doc. Florist. 1, 1, pp. 5-11.
REICHLING, L. (1956) Applications de cartes à réseau au recensement floristique du Grand-duché de Luxembourg. Soc. des Natural., Bull. 1956, pp. 12-28.
VAN ROMPAEY, E., DELVOSALLE, L. met medewerking van J. E. DE LANGHE, A. LAWALRÉE en L. REICHLING (1972) Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora. Pteridofyten en Spermatofyten. Brussel, Nationale Plantentuin van België.